

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

„Agricola”, (Ecica), „Agricola”, (Hunedoara), „Agricola”, (Lugoj), „Agricola”, (Sebeșul-săsesc), „Albina”, „Ardeleana”, „Arieșana”, „Arina”, „Auraria”, „Aurora”, (Baia-mare), „Avrigeana”, „Bănățana”, „Banca Poporală” (Caransebeș), „Banca Poporală” (Dej), „Banca Poporală”, (Arpașul-inf), „Bereșana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de împrumut ca însoțire”, (Bicaz), „Cassa de păstr.” (Mercurea), „Cassa de păstr.” (reuniune), (Săliște), „Câmpiana”, „Cârțișoreană”, „Ciocovana”, „Chiorana”, „Chisețeană”, „Codreana”, „Comuna”, „Concordia”, (T.-Uzdin), „Cordiana”, „Coroana”, (Bistrița), „Corvineana”, „Creditul”, „Crișana”, „Cugiercana”, „Doina”, „Drăganul”, „Dundreana”, „Economia”, (Cohalm), „Economul”, „Făgețana”, „Frățietatea”, „Furnica”, „Georgiana”, „Grănișerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Inst. de crediți”, (Mehadia), „Isvorul”, (Sângeorgiu), „Isvorul”, (Sebeșul-inf), „Iulia”, „Jiana”, „Lăpușana”, „Ligediana”, „Lipovana”, „Lucașfărul”, „Mărgineana”, „Mercur”, „Mielul”, „Minerva”, „Munteana”, (Corniăreva), „Murășiana”, „Murășianul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Noiana”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Orientul”, „Piatra”, „Plugarul”, (Cacova), „Poporul”, (Lugoj), „Porumbăceana”, „Progresul”, „Racojana”, „Reun. de impr. și pstrare”, (Ilova-mare), „Răureana”, „Săcana”, „Sătămăreana”, „Sebeșana”, (Caransebeș), „Sebeșana”, (Sebeșul-săsesc), „Selăgeana”, „Sentinela”, „Șercădiana”, „Silvania”, „Someșana”, „Speranța”, (Hosman), „Steaua”, „Tărnăveana”, „Tibleșana”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Vatra”, „Victoria”, „Viitorul”, „Vlădeasa”, „Vulturul”, (Sânărtin), „Vulturul”, (Tășnad), „Zărdneana”, „Zlăgnea”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Un studiu asupra organizațiunii creditului la noi.

(Continuare).

Trecând la capitolul IV despre *cheltuielile de administrație ale băncilor*, vedem că d-nul Brote le socotește, cu tot dreptul, ca un factor important în organizarea creditului, având ele facultatea a reduce sau urcă dobânda capitalului și înseamnă pentru obște o împovărare sau o ușurare, dupăcum ele sunt mai mari sau mai mici.

Procentul de cheltuieli se urcă la diferitele bănci dela nimic până la *cinci*, adică avem bănci cari scumpesc capitalul cu cinci la sută. Numai 29 bănci din 123 administrează mai ieftin decât 1%, la toate celelalte 94 cheltuielile de administrație sunt mai mari decât 1% după capitalul de operațiune. Grosul capitalului se administrează cu o cheltuielă de 1/2—1 1/2 % și dl Brote, se întreabă *pentru ce nu toate băncile pot fi administrate cu o cheltuielă de 1/2 % dacă la unele din ele le succede aceasta?*

Aici apoi dl Brote face interesante și instructive comparații între cheltuielile de administrație ale diferitelor bănci mari, mijlocii și mici, ajungând la rezultatul că *la nici un caz capitalul de operațiune nu este singurul, nici principalul factor, care determină la băncile românești procentul de cheltuieli administrative.*

Apoi arată cum se urcă sau scade procentul cheltuielilor după diferitele regiuni ale Ardealului și părțile unguene și bănățene, și cum se influențează băncile vecine în ridicarea sau scăderea procentului de cheltuieli, constatând că dacă băncile mari nu reduc cheltuielile,

cele mici cu atât mai puțin pot să o facă aceasta.

În sfârșit spune că în tot cazul e îmbucurător a putea constata la «Albina», cea mai fruntașe instituțiune de credit, care și în alte privințe a fost normativă pentru întreaga organizațiune, *un procent relativ mic de cheltuieli, și că în centrul mișcării economice, în ținutul Sibiului, s'a produs un curent bine distingibil pentru cheltuieli administrative mai reduse.*

*

Tratând în capitolul V despre *profitul net al băncilor* dl Brote spune că acest profit este cifra în care se concentrează efectele tuturor factorilor, cari determină pozițiunea internă și externă a institutului de bani. Un profit net mare va fi întotdeauna o dovadă că din punct de vedere particular banca este bine condusă și satisface în deplină măsură interesele particulare ale acelor, cari s'au asociat la această întreprindere. Altfel va fi judecat profitul net mare din punct de vedere public; el va deșteptă înainte de toate îndoieli sau bănuieli, dacă realizându-l nu s'a jignit interese vitale publice și numai o examinare mai deaproape a întregii gestiuni va fi în stare a risipi îndoielile și bănuielile sau a le preface în convingeri.

Profitul net al băncilor românești variază în limite foarte largi, ceace ne dovedește că principiile după cari sunt conduse diferitele bănci sunt și ele foarte diferite. În total ele sumează, pe baza bilanțului din 1906 cu K 2.285,800. În raport cu capitalul de subscripțiune sau fundamental această sumă corăspunde unei dobânzi de 16 %. Media aceasta este pro-

dusă însă de extreme cari se mișcă între 2—80%. Numai 20 bănci, între cari se află institute cu 23 bilanțuri ca și acele cu un singur bilanț, realizează un profit net mai mic de 10%. Alte 36 bănci realizează un profit net de 10—15% după capitalul fundamental. În acest grup intră un număr considerabil de bănci cu capital mai mare. 29 bănci au un profit net 15—20%, între cari se află 8 bănci mai mari. 15 bănci au un profit net de 20—25% după capitalul lor fundamental, între cari sunt bănci mari, mijlocii și mici. 11 bănci realizează un profit net de 25—30% după capitalul lor fundamental, între cari sunt bănci mai mari, mijlocii și mici. În sfârșit în grupul ultim rămân 12 bănci a căror venit este și mai mare decât 30%. Și între aceste sunt bănci mai mari, mijlocii și mici.

Profituri nete de 30%, de 38%, de 40%, de 50% și 80% trebuiesc considerate, cel puțin din punct de vedere obștesc, ca exagerate.

Datele grupate în acest capitol, ca și peste tot, datele din celelalte capitole sunt foarte instructive și e bine să nu rămână literă moartă.

*

Capitolul al VI-lea asupra profitului brut al băncilor conține și el date foarte prețioase.

Cele 3 bănci principale produc un venit brut de 2.3% după capitalul de operațiune. («Albina» 1.903%, «Timișana» 2.832%, «Victoria» 3.020%). Astfel «Albina» ar avea o medie de dobânzi pentru împrumutați de nu tocmai 6%, «Timișana» de ceva mai puțin decât 7% și «Victoria» de ceva peste 7%.

Între băncile mai mari unele urcă venitul brut dela 2—3%, 15 bănci îl urcă la 3—4% și 10 la 4—5%, așa că banii împrumutați prin băncile mai mari se scumpesc cu 1½% peste dobânda luată de băncile capitale. Așa că dacă d. e. «Albina» împrumută cu 6%, unele din băncile mari împrumută cu 6½—9%.

Și între băncile mijlocii sunt 3 a căror venit brut este între 2—3%, 7 îl urcă la 3—4%, 7 la 4—5%, 5 la 5—6% și una trece peste 6%.

Între băncile mici numai 3 au un profit brut sub 2%, 4 îl urcă dela 2—3%, 15 dela 3—4%, 13 dela 4—5%, 16 dela 5—6%, 10 dela 6—7%, 4 dela 7—8%, 2 dela 8—9% și 2 au 9%. Media profitului brut este de 4.750%. Astfel rezultă că dacă d. e. «Albina» împrumută cu 6%, băncile din această categorie împrumută cu 6½—14% și peste 14% dacă, afară de cheltuielile cu plata dobânzilor, socotim și diferitele cheltuieli de timbre, asigurări, operări justițiare cu advocați etc., așa că astfel de împrumuturi trebuie să fie foarte apăsătoare pentru împrumutătorii.

Dl Brote arată în fine că băncile din jurul Sibiiului și cele din jurul Timișoarei sunt cele

mai accesibile pentru considerațiuni politice-sociale.

*

Trecând la capitolul VII, în care se tratează scăderile organizațiunii de credit în raport cu chemarea ei publică, dl Brote arată, între altele, că prin firea lucrurilor, creditul pe care îl oferă băncile noastre trebuie să aibă mai ales două însușiri principale: să fie dat pe termeni mai lungi și să fie ieftin, adică cu o mică dobândă. Creditul ipotecar recere și o a treia condițiune: împrumutul să se amortiseze în anuități mici și să fie nerambursabil. Numai astfel întocmit creditul poate promovă interesele țaranului român și poate ridica nivelul economic al poporului.

Împrumuturile cu dobânzi mari, așa precum le oferă organizațiunea actuală a creditului, apasă, fără îndoială, pe țaran. Îndeosebi îl apasă creditul oferit de băncile mai mici, cari urcă dobânda până la uzură.

Afară de «Albina» nici o bancă nu este în pozițiune a încuviința cu credite nerambursabile și împrumuturi ipotecare amortisabile prin anuități mici. Astfel acela care a cumpărat pământ cu ajutorul băncilor noastre este în primejdia permanentă de a fi silit să restituie capitalul când nu-i dă mâna, sau să ajungă în nouă încurcături bănești când ani mai puțin roditori nu-i permit să plătească anuitatea mare.

Prin instituirea de agenți la sate, săteanul este puțin ajutat, căci trebuie să plătească, adesea foarte scump, pe acest om de încredere al băncii.

Nici prin băncile înființate la sate interesul săteanului n'a putut fi salvat; deoarece ele urcă uneori dobânda până la uzură.

Nu toate din aceste scăderi principale ale băncilor noastre sunt organice, ca s. e. dobânda mare, care se poate micșora. Unele din ele s'ar putea deci înlătură sau micșora și micșorarea aceasta ar fi un mare câștig pentru țaran.

Terminele scurte, rambursabilitatea împrumuturilor ipotecare, stângerea lor fără anuități sau cu anuități mari și centralizarea operațiunilor în legătură cu băncile uzurare la sate sunt scăderi organice. Ele nu pot fi înlăturate, nici micșorate decât prin o direcțiune nouă ce s'ar da băncilor.

*

În ultimul capitol, al VIII-lea despre reforme pe baze vechi și noi dl Brote arată că mai ales trei cauze principale contribuie pentru dobânzile după împrumuturile acordate de băncile românești să fie mari sau prea mari: principiul speculativ al acționarilor, cheltuielile mari administrative și cererea progresivă de credite.

Vor trebui deci luate cele mai serioase măsuri ca profitul băncilor să fie redus peste tot și ca băncile mai mici să se înfrâneze în dezvoltarea principiului speculativ.

Deasemenea va trebui lucrat la reducerea cheltuielilor de administrație, a căror urcare nu este motivată decât prin deprinderi rele, de cari se molipsesc ținuturi întregi.

Cererea mare de credit e mai bine să rămână nesatisfăcută, decât să fie satisfăcută cu orice preț. Din acest punct de vedere tendința băncilor noastre de a-și sporii pe orice cale capitalul destinat a fi dat cu împrumut trebuie combătută.

Cassele de păstrare să reducă dobânzile după depuneri până la limita trasă în mod firesc de interesele împrumutătorilor și o parte din depuneri să nu fie elocote în împrumuturi. Astfel capitalul pentru împrumuturi s'ar reduce. După calculi aproximativi *profitul net al acționarilor* s'ar menține în acest caz la 10% după capitalul vărsat, *dobânda după împrumuturi* însă nu s'ar urcă peste 7%, și dobânda după depuneri spre fructificare n'ar trece peste 4½%.

Necesitatea măsurilor de luat în această privință este constatată și rezultă din promovarea intereselor mari economice ale poporului.

Numai partea capitalului de operațiune, care nu provine dela depunători, poate să servească la împrumuturi cu termene lungi. Această parte este astăzi considerabilă, așa că ar forma o bază pentru nouă întocmiri în această direcție. Capitalul fundamental (14·13 mil.), fondurile de rezervă (22·03 mil.), și scrisurile fonciare (5·71 mil.) sumează la aproape K 42 mil., cari sunt la dispoziția fără restricțiune a băncilor. Cu acest capital de K 42 mil., care se sporește an de an, s'ar putea face un pas însemnat în perfecționarea organizațiunii de credit românești.

Băncile sătești pot avea organismul lor propriu.

Încercarea cu *băncile Raiffeisen* nu se poate declara ca reușită. Greșelile însă sunt corrigibile. Acțiunea înființării lor ar trebui sprijinită în mod sistematic în toată țara de toate instituțiunile noastre culturale, împreună cu băncile mari.

(Se va continua).

La chestiunea băncii de asigurare.

În legătură cu cele publicate de secretarul „Solidarității” în Nr. 26 al „Revistei Economice” din a. c. relativ la chestiunea băncii de asigurare, ținem să comunicăm că direcțiunea însoțirii noastre în ședința sa din 12. I. crt. s'a ocupat din nou

cu această chestiune, de astă dată pe baza unui raport amănunțit al secretarului.

În acest raport al său, secretarul „Solidarității” s'a extins asupra tuturor împrejurărilor și asupra întregii ordini de idei, ce trebuiesc atinse în legătură cu chestiunea băncii de asigurare. Astfel:

a cercetat motivele, cari necesitează înființarea și îndreptătesc existența băncii de asigurare; a arătat, care ar fi terenul de activitate al acestei bănci și a demonstrat că acest teren e suficient pentru a-i garantă existența și dezvoltarea;

a indicat mijloacele la cari s'ar putea conta în cazul fondării băncii de asigurare, în fine; a stabilit forma și întocmirea, ce ar trebui dată băncii de asigurare ca ea să poată corăspunde cât mai bine chemării sale și intereselor poporului nostru.

Direcțiunea „Solidarității” a aprobat expunerile secretarului și după ce a constatat necesitatea și a enunțat posibilitatea înființării băncii de asigurare, a luat dispozițiunile de lipsă ca lucrările prealabile pentru fondarea acestei bănci să se înceapă în cel mai apropiat timp. În sensul acestor decizii, raportul secretarului și proiectul de statute se vor tipări și se vor comunica băncilor însoțite spre informațiune și li se vor cere totodată și hotărârile cu privire la fondarea băncii de asigurare.

Tot cu acea ocaziune se vor comunica băncilor noastre și celelalte dispozițiuni, ce au să mai urmeze în cauza fondării băncii proiectate.

Trei ani de politică agrară.

(1906—1909).

(Continuare).

X. Agricultura Ungariei și străinătatea.

De importanță este pentru o politică bună agrară nu numai regularea referințelor agrare interioare, ci și acelea provocate de legăturile neapărate cu străinătatea, deoparte pentru a asigura în condiții avantajoase exportul produselor agricole ale țării, de altă parte pentru protecția acestor produse. Acest scop se ajunge prin convențiile încheiate cu alte state.

La 1906 se aflau deja gata convențiile cu: Elveția, Germania, Rusia, Belgia și Italia și a mai rămas să se facă numai înarticularia lor. Pe guvernul actual îl așteptă însă la 1906 lucrările de regulare a convențiilor cu statele orientale, mai importante și decât cele cu statele occidentale.

Dintre dispozițiunile convenției cuprinse în art. de lege XII din 1908, cele dintâi sunt dispozițiunile cari se referă la asigurarea intereselor agriculturii prin tariful vamal autonom. În această convenție sau luat dispoziții, cum au făcut și statele vecine, pentru protecția

productelor agricole indigene, influințând asupra ridicării prețului lor, cum și în privința asigurării stărilor igienice ale animalelor.

Prin dispozițiile legii numite se creează și circulația liberă a animalelor și produselor animale din Ungaria în Austria și viceversa.

Scopul principal al dispozițiilor referitoare la circulația animalelor este să se asigure exportul animalelor noastre de tăiat, mult mai important decât exportul animalelor de prăsilă și de lucru.

Vrednice de pomenit sunt și dispozițiile ce le conține numita lege în cazul când izbucnesc boale contagioase. În astfel de împrejurări atât Ungariei cât și Austriei le este asigurat dreptul de a dispune independent în toate privințele.

Nu sunt mai puțin însemnate dispozițiile prevăzute în lege cu privire la protecția vinurilor indigene.

De asemenea sau prevăzut în lege dispoziții favorabile și uniforme referitor la urmărirea celor ce falsifică produsele agricole.

Referitor la convențiile cu statele orientale s'a avut în vedere de toate în vedere, ca produselor agricole ale acestor state să nu li se asigure favoruri mai mari decum au asigurat statele occidentale și îndeosebi Germania produselor noastre agricole.

În 7 Iulie 1906 s'au întrerupt negocierile pentru încheierea convenției cu Serbia, fiindcă nu s'a putut ajunge la o înțelegere în înțelesul principiilor stabilite deja în convențiile cu alte state, Serbia cerând favoruri mai mari. Astfel dela această dată s'a oprit din Serbia orice import de vite cornute, de oi, capre, porci și galițe vii sau tăiate, urmând o perioadă de timp fără convenție până în 31 August 1908.

După experimentări făcute de Serbia, cu mai mult sau mai puțin succes, de a-și plasa produsele agricole și animalele în alte state, s'au reluat negocierile pentru încheierea noii convenții care s'a încheiat în 14/1 Martie 1908 și s'a inactivat în 31 August 1908.

Prin această convenție s'au sistat așa numitele favoruri pentru produsele din graniță. De ce folos este pentru țară această dispoziție se vede din datele de import ale articolelor agricole mai însemnate. În anul 1905 a. c. Serbia a importat în Ungaria cucuruz, orz, grâu, poame proaspete, prune uscate, carne proaspătă de vită, de porc și de galițe în valoare de K 60.000.000.

În baza noii convenții iată vama ce trebuie să plătească locuitorii din Serbia pentru articolele agricole cari le exportează în Ungaria.

Vama după convenția (ea nouă :	Vama după convenția cea veche :
Grâu . . . K 6.30	K 1.50
Săcară . . . „ 5.80	„ 1.50
Orz . . . „ 2.80	„ 0.50
Ovăș . . . „ 4.80	„ 1.20
Cucuruz . . „ 2.80	„ 0.50
Struguri . . „ 40.—	„ 4.—

Numai favorul de a importa struguri în pachete de poștă libere de vamă, ce s'a fost acordat Italiei prin convenția încheiată deja de mult, s'a acordat și Serbiei. De sine înțeles că și din convenția cu Serbia s'a eliminat favorul de vamă pentru vin de K 6.40, precum și vama moderată pentru rachiul de prune stabilită în trecut cu K 6.40.

Importul de poame proaspete, anume mere, pere și prune în pachete de câte 50 kgr., din Septembrie până în Noiembrie — este liber de vamă; în genere însă articolele numite se taxează cu o vamă dela K 2—10.

Vama în urma noii convenții :	Vama în urma convenției vechi :
Prune uscate . K 8— 10—	K 3—
Lictar de prune „ 5.40	„ 3—
Boi (tot după o sută klgr. greutate K 9.40) în genere	
de cap . . . K 56.30	„ 8—
Tauri „ 30—	„ 8—
Vaci „ 30—	„ 6—
Viței „ 5—	„ 3—
Oi și capre . . „ 2.50	„ 1—
Mei și iazi . . „ 1.50	„ —.50
Galițe vii pro maja metrică . . K 4—	libere de vamă.
Galițe tăiate pro maja metrică . . K 16—	„ 6—
Porci (de fie care suta de klgr. K 10—	„ 3—
Carnea proaspătă și preparată . . K 30— 45—	„ 12—

Afară de aceste s'au prevăzut în convenția încheiată cu Serbia dispoziții stricte referitor la oprirea importului de animale vii și de carne în cazul când se ivesc boale contagioase în Serbia.

Din aceste se vede că, în asemănare cu convenția de odinioară, convenția actuală este foarte favorabilă pentru protecția producției agricole indigene.

Pe cale sunt de a se încheia și nouă convenții vamale cu România și Bulgaria.

*

Ungaria a participat prin un reprezentant al său la inaugurarea Institutului de agricultură internațional, ce s'a făcut în luna Maiu 1908 în Roma, dela care se așteaptă începerea unei noi epoci în progresul agriculturii și a tuturor chestiunilor în legătură cu ea.

Ministerul s'a îngrijit ca în biblioteca Institutului de agricultură internațional să se depună toate scrierile ungurești din domeniul agriculturii și toate legile referitoare la promovarea agriculturii, mai departe toate publicațiile editate de ministerul de interne, de finanțe și de comerț.

Raportorii de specialitate din străinătate trimit neîntrerupt informațiuni despre toate întâmplările cari sunt de interes pentru înaintarea situației agricole din țară.

Ungaria are astfel de raportori în Berlin, München, London, Roma, Belgrad, București și New-York.

În anul 1907 Ungaria a participat prin un reprezentant al său la *congresul III internațional pentru economia laptelui*, ce s'a ținut în Haga și, în urma învătării făcute, al IV-lea congres s'a ținut în Iunie a. c. în Budapesta.

Pentru anul 1910 este invitată în Budapesta a *55-a adunare generală a stuparilor germani, austriaci și unguri*.

Pentru răspândirea informațiilor necesare asupra tuturor împrejurărilor agricole din Ungaria ministerul publică edițiile sale în limbile germană, engleză și franceză.

Afară de publicațiunile aceste s'au luat dispoziții ca în străinătate să se țină conferințe asupra produselor agricole ale Ungariei.

Între lucrările ministerului de agricultură se numără și rapoartele asupra situației agricole din țară și a aceluia asupra rezultatelor recoltei din toată lumea.

(Se va continua).

Situația financiară.

Nu numai în natură, ci și în piața financiară semnele de toamnă înaintată încep a eși din ce în ce tot mai mult, la iveală. Au început a se scumpli banii. Este o apariție obicinuită această toamnă; totuși, de astădată, ea a venit mai grabnic, ca de regulă și de cum s'ar fi așteptat. La noi în piețele interne scumpetea banilor este până acum, ce este drept, mai puțin resimțită. Ea se manifestează cel mult în lipsa ofertelor de bani a băncilor mari de reescont și în rezerva, ce acestea au început a-și impune la acordarea de împrumuturi cu termene lungi, de împrumuturi ipotecare, pe cari în vederea viitorului nesigur al etalonului câteva bănci mari din capitală le-au sistat chiar — temporal și în tăcere.

În piețele financiare conducătoare ale continentului, Londra și Berlin, situația încordată a pieței de bani s'a manifestat în formă mai concretă. Aproape în același timp Banca imper. germană și Banca Angliei s'au văzut îndemnate a-și urca etalonul cu un procent întreg. Cea dintâi în urma exigențelor industriei indigene în continuă creștere; iar cea din urmă, ca măsură profilactică contra cererilor exagerate de bani din America, unde conjunctura este în constantă desvoltare și speculațiunea a început a lua iarăși dimensiuni îngrijitoare, căutând mijloacele necesare în prima linie în Londra.

Situația pieței de bani londoneze o caracterizează mai pregnant faptul, că pe când în anul trecut Banca Angliei a fost în poziție să și mențină neschimbat etalonul de $2\frac{1}{2}\%$ până la finele anului, pe atunci în anul acesta tendința de a-și apăra aurul și a pune zăgaz cererilor anormale americane au determinat-o în cursul celor două săptămâni penultime la 3 urcări a etalonului oficial: la 7 crt. dela $2\frac{1}{2}\%$ la 3% ; la 14 crt. dela 3% la 4% și în fine la 21 crt., precum am semnalat deja și în ultimul nostru raport săptămânal, dela 4% la 5% . Situația a fost deci considerată în Londra ca acută și pentru aceea Banca Angliei s'a și grăbit a lua măsuri profilactice eficace, pentru a îndrepta cererile mari de bani și în altă di-

recție, în prima linie spre Paris. Aceasta, precum se pare, i-a și succes în parte și cu ea necesitatea unei noue urcări a etalonului, cu consecuențe inevitabile și pentru celelalte piețe, pare a fi delăturată — pentru moment.

Între astfel de împrejurări a fost în ultimele zile și la noi de mare actualitate chestiunea, că ce atitudine va observa „Banca Austro-Ungară” față de situația schimbată a pieței financiare internaționale? Cercurile interesate au așteptat cu încordare hotărîrea Consiliului general convocat în ședință plenară pe Joi, 28 crt. *Rata oficială n'a fost urcată*. O astfel de urcare n'ar fi fost justificată de prezent nici prin situația generală a pieței interne și nici prin situația Băncii însăși, care tocmai între împrejurările actuale are și puternice motive politice de a-și menține neschimbat etalonul — în vederea prolongării privilegiului său și în interesul eventualelor împrumuturi de stat în perspectivă.

Ceeace nu s'a făcut Joia trecută poate însă prea ușor să urmeze în săptămâna viitoare, după ultimo, care după toate prevederile va ridica pretensiuni extraordinare față de banca de emisiune.

Spicuri.

(Continuare).

Producțiunea universală de cărbune. Dintre toate comorile pe cari ni-le dăruiește natura, este „diamantul negru”, — cum se mai numește cărbunele, — nu numai o comoară dintre cele mai necesare și folositoare, ci și mai nestimate.

Cărbunele se află sub scoarța pământului așezat formă de straturi, mai mult sau mai puțin groase, în la diferite adâncimi. Uneori, întocmai ca piatra de fer sau sarea, iasă la iveală până deasupra pământului. Dintre sortele de cărbune de piatră cea mai prețuită e antracitul, care conține 94—96% carbon. Este cărbunele ideal, de o culoare neagră intensivă, lucește și nu murdărește mâna. Sorta aceasta e cunoscută în comerț și sub numirea de cărbune de Cardiff, — numit după centrul de export englez.

Țările principale producătoare de cărbune sunt în Europa următoarele: Anglia, Germania, Austria, Franța, Belgia, Suedia și Rusia, iar transatlantice: America-de-Nord, Indiile, China cu terene imense neexploatate, precum și alte țări.

Producțiunea universală de cărbune, conform ultimelor date statistice, e evaluată la 941.000.000 tone. *Ferul* ocupă locul al doilea cu suma considerabilă de 52.565.000 tone, urmează apoi *petroleul* cu 27.096.000, *sarea* cu 14.251.000, *argintul fin* cu 5.547.000, *plumbul* cu 874.000, *arama* cu 738.000, *zincul* cu 638.000, *aurul fin* cu 580.000, *zinnul* cu 95.000 și în fine *alumiul* cu 11.500 tone.

Calculând pe baza prețurilor medii din America-de-Nord, Anglia și Germania un preț mediu de 7 șilingi pro tonă de cărbune de piatră, ajungem la rezultatul următor: producțiunea universală de cărbune, indicată mai sus, valorează K 7.605.000.000. Producțiunea *ferului* însă se poate evalua numai la K 3.266.000.000.

În decursul anului 1901 s'a exploatat cărbune în valoare de K 8424 mil., *fer* în valoare de K 3744 mil., *petrol* K 1872 mil., *aur* K 1257 mil., *diamante și alte petrii scumpe* K 936 mil., *aramă* K 702 mil., *argint* K 614 mil., *zinn* K 280 mil., *săruri* K 262 mil., *zinc* K 187 mil. și *plumb* în valoare de K 262 mil.

Exploatațiune de cărbune a fost în America-de-Nord în anul 1905 circa 335.000.000 tone. În Anglia 205.000.000 tone, iar în Germania 130.000.000 tone. Acestea sunt primele trei țări producătoare de cărbune. Cifrele pe anul 1907 sunt următoarele în același sir: 425.000.000 tone, 272.000.000 și 143.000.000 tone. Austria și Franța urmează cu mult înapoi a statelor mai sus indicate. După cum vedem, Anglia, care multă vreme a fost tot în locul prim atât ceea ce privește producțiunea cărbunelui, cât și a ferului, este întrecută în timpul din urmă cu o cifră considerabilă din partea Americii-de-Nord, iar în privința producțiunii de fer brut și oțal chiar și din partea Germaniei, a cărei industrie a luat în timpul din urmă un avânt uriaș.

Desvoltându-se diferitele ramuri de industrie tot mai mult și mai mult, consumul cărbunelui de piatră ca combustibil par excellence, atât în forma lui naturală, cât și ca cocs pentru astfel de uzine unde e necesitate numai de o căldură potențată, iar nu de flacăra, — ia din ce în ce dimensiuni tot mai mari, astfel că în urma acestui fapt s'a pus întrebarea pe tapet, că oare câtă vreme vor mai țineă comorile de cărbune ascunse în sinul pământului?!...

Exploatațiunea cea mai adâncă a cărbunelui se întâmplă în Silezia-de-Nord la o afunzime de ceva peste 2000 m. Ca afunzime normală e a se considera însă 1500 m.

În urma estimărilor geologice a terenelor de cărbune exploatabile, comorile acestea se vor epuiza cam într'o durată de 100—200 ani în Franța-centrală, în Boemia, în provincia și regatul Saxoniei și în Anglia-de-Nord. În celelalte terene ale Angliei, în revirul Waldenburg-Schatzlar din Austria și în Franța-de-Nord în circa 200—300 de ani, — în Saarbrücken, Belgia, Aachen în revirul Ruhr și în America-de-Nord în circa 600—800 de ani și în fine în Silezia-de-Nord, unde sunt ascunse comori imense, în decurs de mai bine de 1000 de ani.

Cifrele de mai sus dau impuls a inventa un surogat, care să poată înlocui cu succes cărbunele. Înainte de toate va trebui să se exploateze în măsură cu mult mai mare forțele naturale ale apei, ale vântului, ale electricității din aer, etc. etc. Diferitele state vor trebui să înființeze cu timpul astfel de întreprinderi, cari vor fi spre folosul obște, iar nu numai a singuraticilor capitaliști. În Elveția, din forța apei, care e evaluată la 750.000 puteri de cal, se folosește numai a treia parte. Asemenea va trebui a se căuta un mijloc pentru exploatarea mai intensivă a căldurei soarelui, un acumulator liliput pentru condensarea forței electrice etc. etc. Ne este încă în memorie câtă zarvă a făcut în lumea chimiștilor recenta descoperire a radiului și activității lui.

Multe forțe naturale ne sunt încă necunoscute, — toate își așteaptă descoperitorul.

Toate enigmele acestea naturale se desleagă rând pe rând, numai enigma noastră economică-financiară pare că o tot încurcăm deslegându-o.

Brünn, Octomvrie 1909. V. V. Bontescu.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 28 Octomvrie 1909.

Piața financiară internațională nu este așa de critică, cum s'ar putea presupune din urcarea ratei oficiale în London dela 2¹/₂% la 5%, în timp de abia

2 săptămâni, din 7 până în 21 crt. Situația în London încă s'a ameliorat în urma acestei urcări, pentru că a scăzut pericolul detrageriilor de aur pentru New-York prin escontare de cambii financiare. De altă parte Banca Franciei — pentru a veni în ajutorul pieței engleze — a cumpărat în London cambii de 3 luni în sumă de 40 milioane franci; cu 4¹/₂% iar Banca engleză a cumpărat 700 000 funți sterling aur oferit spre vânzare.

Pericolul urcării etalonului în Berlin a scăzut mult după publicarea sumarului din 23 crt. al Băncii imperiale, care arată o scădere a biletelor supuse la dare dela 220,7 milioane M. la 105,7 milioane. o creștere a metalului galbin de 33 milioane M. și o reducere a bonurilor de tezaur de 50,4 milioane M. Cereriile de ultimo sunt deja satisfăcute; dar discontul particular s'a urcat la 4³/₈%.

Banca de emisiune austro-ungară încă a încheiat săptămâna a treia destul de favorabil, cu o rezervă de 86,3 milioane K libere de dare, care însă nu va ajunge pentru satisfacerea cererilor de ultimo, mai ales că celelalte institute sunt foarte rezervate. Cu toate acestea în cercurile financiare se susține cu multă probabilitate, că în ședința de azi a direcțiunii nu se va face propunere pentru urcarea discontului. Astăzi notează discontul particular în Viena 3¹⁵/₁₆ procente.

DIN REUNIUNI.

Expoziția de copii din Orlat. După expoziția de copii din *Apoldul-de-jos, Ilimbav și Poiana*, aranjate în anii 1906, 1907 și 1908, comitetul *Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului** a ales comuna istorică *Orlat*, centrul fostului regiment român I de graniță, pentru aranjarea expoziției de copii din acest an; iar termenul ținerii expoziției s'a fixat pentru ziua de 27 Octomvrie nou a. c., sărbătoarea Preacuvioasei Paraschiva.

În această zi membrii comitetului Reuniunii de agricultură cu locuința în Sibiu: Dr. Petru Șpan, Victor Tordășianu cu familia, Romul Simu cu doamna, dl profesor Aurel Bratu, Aurel Cosciuc și Dr. Vasile Stan, însoțiți de dl protopop Nicolau Togan cu doamna, de dl profesor seminarial Aurel Bratu, de păr. Trand. Scroboț și d-na Popovici s'au îndreptat spre Orlat, undes'au întâlnit cu membrii comitetului reuniunii cu locuința în Săliște, dl prim pretor Petru Dragits cu doamna, Ioan Chirca, prim notar al comunei Săliște cu doamna, dl Dr. Nicolau Calefariu, medic în Săliște și cu aproape întreagă cărturărima din comunele aparținătoare cercului Săliște.

Înainte de toate oaspeții am participat la serviciul divin, unde am avut rara ocazie de a asculta două predici, una a părintelui Ioan Ghișoiu, asupra vieții și faptelor P. Cuvioasei Paraschiva și alta, nu se poate mai instructivă, a d-nului protopop Nicolau Togan asupra *însemnătății expozițiilor de copii*.

Țin să relevez câteva fragmente din această predică, care ar merita să fie publicată în întregime în toate foile noastre.

După ce dl protopop arată că Reuniunea de agricultură lucră la înaintarea poporului nostru în cele economice și la ridicarea lui pe o treaptă asemenea cu a celorlalte neamuri conlocuitoare, se întreabă, cum de obicei se întreabă oamenii noștri dela sate: „ce are a face arătarea copiilor cu starea economică a

poporului nostru ori cu înaintarea ei? Doar Românul a trăit până acum pe aceste plaiuri, unde l-a implântat împăratul Traian înainte cu 18 sute de ani și fără fleacuri de acestea. Românul dacă are ceva, apoi har Domnului copii are, numai să aibă cu ce să-i hrănească și să-i îmbrace...".

"Cei ce gândesc, simțesc și judecă însă în chipul acesta se află într-o mare rătăcire, precum rătăcesc și aceia, cari cred că expozițiile de copii n'au nici o însemnătate în economia unui popor. Oamenii luminați la cap, cari se indeletnicesc cu economia țării și neamurilor au statorit de mult învățătura adevărată și neindoielnică, că *temeiul înaintării în bunăstarea economică îl formează pulerea de sporire a unui neam și sănătatea, vigoarea și trezvia singuraticilor oameni, cari fac laolaltă neamul*. Doar însuși Dumnezeu a zis către strămoșii noștri Adam și Eva „creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul“. Porunca aceasta este limpede, lămurită ca lumina zilei. Din porunca aceasta d-zeiască rezultă deci, că cine nu crește și nu se înmulțește nici pământul nu-l va stăpâni, ei locul lui îl vor lua alții, cari știu că cuvântul Domnului rămâne în veci, e pururea adevărat. Unde este sporiu, sunt brațe multe la orice nevoie, unde sunt brațe multe, sănătoase, puternice și treze, acolo se desvoaltă muncă multă, unde se desvoaltă muncă multă, urmează dela sine bunăstarea economică, îndestulirea și fericirea pământească și cu acestea cultura și înaintarea neamului...".

"Noi Românii, slavă Domnului... sporirii noastre avem să mulțămim, că ne-am putut susține tari în picoare de 1800 ani pe plaiurile acestei țări, am alcătuit mii de sate, cu toată vitregitatea timpurilor, ce au trecut peste capetele noastre. N'am perit, căci ne-am sporit...".

"Dată fiind condiția sporirii... dacă vrem și trebuie să vrem a nu da de minciună zicala „Român verde ca stejarul“, cu care ne mândrim, trebuie ca să căutăm a da tinerelor odrasle și o creștere înțeleaptă, atât trupeză cât și sufletească ca odraslele ce ies din trupina neamului nostru să se desvoalte și înalte cum se înaltă mândrul brad la munte... și să nu rămână niște stărpituri, niște tufe, cari să le poată lovi oricine cu piciorul...".

Arată apoi cum la noi nu se ține adeseori samă de o îngrijire destul de bună a copiilor, mai mult din nepricepere, decât din sărăcie, din care cauză mulți rămân ființe pipernicite ori cu scăderi trupești și sufletești, cari nu ne fac cinste în fața străinilor, ei din contră ne dejosese înaintea acestora.

Arată după aceste, că aici vrea să ajute Reuniunea de agricultură, dând premii mamei cari își îngrijesc bine copiii în vârsta cea mai fragedă, punându-le de exemplu înaintea celor mai puțin pricepute; dealtă parte Reuniunea țintește ca, în asemenea prilejuri, să dea *povești folositoare* mamei în scopul buneii creșteri a copiilor săi, mai ales prin medicii noștri și prin alți bărbați cari se ocupă cu educația tinerimei.

După un apel călduros către cei de față ca să ia în serios treaba aceasta frumoasă a expozițiilor de copii, d-nul protopop Togan își încheie cuvântul său zicând „Iar voi să fiți cu luare aminte la cele — ce le veți vedea și auzi de aci înainte. Amin“.

*

După ieșirea din biserică membrii comitetului Reuniunii, însoțiți și de alte persoane au făcut onorurile d-lui preot al locului și d-lui medic Dr. George

Prunaș, unde li s'a servit un copios dejun, urmând apoi lucrările dela ordinea zilei.

*

Ca loc pentru expoziția de copii a fost aleasă o sală spațioasă a edificiului erarial visavis de școală, unde s'au fost adunat mamele cu copiii de expus și mare public din Orlat și din comunele din jurul Săliștei.

Sala destinată expoziției de copii a fost frumos decorată cu tot felul de lucruri din industria de casă a țărâncii din Orlat, prezentându-ni-se astfel, spre plăcuta surprindere a noastră, și o *expoziție de industrie textilă*, lucru ce ar fi de dorit să se facă pretutindeni în asemenea ocazii. Laudă doamnelor și domnilor cari au stăruit pentru înjgheburile acestei expoziții, laudă femeilor cari au expus frumoasele obiecte lucrute de harnica lor mână; laudă îndeosebi d-lui director școlar Ioan Giurgiu, căruia îi revine meritul principal pentru înjgheburile acestei expoziții frumoase.

*

A urmat constituirea definitivă a juriului în scopul premiării copiilor, înlocuindu-se membrii absenți cu alte persoane din localitate și din comunele vecine.

Prezident al juriului a fost ales venerabilul domn Dr. Nicolau Calefariu, medic în Săliște iar secretar R. Simu.

După aceste dl Dr. P. Șpan, membru al comitetului central, deschide *expoziția de copii* prin o vorbire, în care arată, în cuvinte elocvente, însemnătatea științelor de expoziții, după care s'a procedat la examinarea copiilor, expuși fiind:

In grupa I-ă de băieți:

a)	dela 1—2 ani	16	băieți,
b)	" 2—3 "	11	"
c)	" 3—4 "	18	"
			Laolaltă 45 băieți.

In grupa a II-a de fetițe:

a)	dela 1—2 ani	25	fetițe,
b)	" 2—3 "	22	"
c)	" 3—4 "	13	"
			Laolaltă 60 fetițe;

deci în total 105 copii.

Examinarea tuturor copiilor s'a făcut cu conștiințozitate din partea juriului în frunte cu dl prezident Dr. Calefariu, Dr. Prunaș și cu secretarul.

După sfârșirea examinării s'a compus lista celor de premiat, avându-se în vedere toate dispozițiile de premiare cuprinse în programa expoziției.

Deși sala expoziției a fost destul de spațioasă, ea nu putea totuși să încapă mulțimea ce se adunase cu această ocazie. Astfel publicul a fost invitat să iese în curtea foarte spațioasă a edificiului erarial, unde s'a ținut expoziția. Aici, în curte, mamele și publicul au ascultat cu plăcere două frumoase prelegeri, una a dlui medic Dr. George Prunaș: *Chestiuni privitoare la expozițiile de copii*, tratând igiena copilului, igiena corpului și a locuinței, nutrirea (lăptarea), întrecerea și hrana după întrecere; apoi urmând să trateze despre morburile contagioase, la cari sunt expuși copiii: pojar, scarlatină, difterie, tuse măgărească, tifos, tuberculosă, etc.; altă prelegere a fost a tânărului și harnicului preot dl *Trandafir Scorobef* cu titlul „*Evangelia prunciei*“, tratând în o limbă înțeleasă de toți cei de față despre educația ce părinții trebuie să dea copiilor săi.

*

După aceste dl prezident al juriului reasumează cele întâmplăte și spuse până aci, arătând și dânsul datorințele ce părinții au în scopul creșterii bune a copiilor. Spune că copiii expuși sunt bine îngrijiți și aproape toți vrednici de premiat; totuș, din cauza lipsei de mijloace, a trebuit să se facă o selecțiune, alegându-se fruntea copiilor și ținându-se samă, între altele, și de sărăcia părinților etc.

În scopul premiării a contribuit: Reuniunea agricolă cu K 50, comuna politică Orlat cu K 50, institutul de credit „Brădetul” din Orlat cu K 30 și comuna bisericească gr.-cat. Orlat cu K 20, în total deci K 150.

Din această sumă s'au făcut 40 de premii, cari s'au distribuit astfel:

1. Băieților 17 premii, iar fetelor 23.

Anume: 8 premii à K 5 = K 40

14 „ à „ 4 = „ 56

18 „ à „ 3 = „ 54

La 2 mame sărace li-s'a dăruit câte o îmbrăcăminte completă de înfășat pentru copii din partea Reuniunii femeilor gr.-cat. din Orlat, în frunte cu doamna preoteasă Pompilia Ghișoiu, care a dăruit cu această ocazie Reuniunii de agricultură o păpușe îmbrăcată de dânsa în port original din Ocna-Sibiului.

O doamnă a dăruit tuturor copiilor expuși bomboane.

În această ocazie s'a dăruit și un număr frumos de broșuri de cuprins igienic. puse la dispoziție de on. comitet central al „Asociațiunii”.

S'a adus și un *fotograf* care a luat mai multe partii, între cari *copiii premiați*.

A urmat apoi prânzul comun ținut în o sală a școlii. Cu acest prilej s'a ținut toaste instructive și de îmbărbătare la muncă pentru înaintarea poporului.

Ca coroană acestei zile relevăm înființarea unui *fond pentru ajutorarea femeilor lăuze* (oprite în casă după naștere), la care mesenii au contribuit cu suma de K 131, care, împreună cu suma de K 50, colectată mai înainte, s'a dat în îngrijirea Reuniunii femeilor din Orlat.

Pe lângă atâtea lucruri bune isprăvite în această zi în Orlat, a mai rămas timp și pentru o consultare în scopul punerii la cale a unui *stabiliment de electricitate* pentru trebuințele cercului Săliște și pentru înaintarea industriei în acest cerc. Consultarea a fost proiectată și condusă de zelosul domn primpretor Petru Dragits.

Fie ca să avem multe zile de aceste, închinăte binelui poporului nostru, pentru care muncește cu atâta dragoste și desinteresare harnicul comitet al Reuniunii rom. agricole în frunte cu vrednicul ei secretar, dl Victor Tordășianu.

CRONICA.

Necrolog. Ioan Pinciu, prezidentul direcțiunii institutului „Ciacovana” din Ciacova și membru în direcțiunea „Timișanei” din Timișoara, a încetat din viață la 25 crt.

O reformă importantă în învățământul comercial. Ministrul de culte ungar în conțelegere cu ministrul de comerț a hotărât a ridica cursurile

la școlile comerciale superioare dela 3 la 4 ani. Deodată cu aceasta reformă se vor sistă la aceste școlile examenele de bacalaureat (maturitate).

Reforma este de mult dorită de cercurile interesate comerciale și financiare, cari în modul acesta speră a putea ajunge la puteri tinere înzestrate cu cunoștințe teoretice mai temeinice, decât au fost în stare să furnizeze vieții practice școlile com. sup. în actuala lor organizație.

O statistică lugubră. Conform unor date statistice publicate de dl A. C. Cuza în „Neamul Românesc” asupra *mișcării populației orașului Iași* pe anii 1866—1908 — în a doua capitală a României, *Români* au scăzut în ultimii 42 de ani cu 13,000 de suflete, iar *Jidani* s'au înmulțit cu 17,000! — Lugubră statistică!

Congresul băncilor populare din România. Conform programei dinainte stabilite în zilele de 8 și 9 Oct. a. c. s'a ținut în *Botoșani*, iar în 14 și 15 crt. în *Craiova* congresele regionale ale băncilor populare din România. Ca și congresul din Ploiești ambele aceste congrese au fost cercetate de câte 2—3000 de delegați, dovadă a viului interes, ce se poartă acestor instituții în toate părțile țării. Obiectele de discuțiune au fost aceleași ca și la congresul din Ploiești, urmând un viu și instructiv schimb de păreri asupra chestiunilor sulate.

Ultimul congres regional s'a ținut la 25 și 26 crt. în Galați. A fost de față și ministrul prezident I. I. Brătianu.

Emigrația. Emigrația a început din nou în comitatele ardelen. Astfel după seceriș, în luna August, s'au cerut și liberat singur în comit. Solnoc-Dobâncea 249 de pașapoarte. Asemenea emigrează mulți și din comit. Ciuc, Turda-Arieș, Murăș-Turda, apoi Alba-inf. și Hunedoara. Partea cea mai mare a emigranților ia drumul spre America și numai o parte de tot neînsemnată spre România.

Sumar.

Un studiu asupra organizațiunii creditului la noi. — La chestiunea băncii de asigurare. — Trei ani de politică agrară. — Situația financiară. — Spicuiuri. — *Revista financiară*: Situațiunea. — Din reuniuni: Expoziția de copii din Orlat. — *Cronică*: Necrolog, O reformă importantă în învățământul comercial, O statistică lugubră, Congresul băncilor populare din România, Emigrația.

„VIITORUL”, inst. de credit și econ. în Ocna-Sibiului.

ANUNȚ.

În consonanță cu dispozițiile cuprinse în §. 10 din statute se provoacă prin aceasta proprietarii titlurilor provizorie ale acțiunilor emise de institutul nostru sub Nr.ii: 26—30, 143, 144, 147, 148, 158, 159, 331—335, 339, 342, 350, 351, 380, 401, 402, 405, 406, 432, 433, 474, 480, 483, 494, 498 și 499, ca în termen de 30 zile dela prima publicare să-și achite ratele restante din capitalul societar, căci dacă nu o vor face în termenul indicat, titlurile acțiunilor respective se vor anula și sub aceiași numeri se vor emite alte titluri de acții, trecând sumele deja plătite în fondul de rezervă, iar proprietarii vechi ai titlurilor își vor perde toate drepturile de acționari.

Nr. 153 (1—3)

Direcțiunea.